

RUS TILI DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Tirkashova Zarina Rustam qizi

Samarqand viloyati, Qo'shrabot tumani, Urganji MFY 83-maktab Rus-tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada umumiy o'rta ta'lim maktablarida rus tili fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish haqida so'z boradi. Shuningdek ayrim interfaol metodlarni tahlili ham keltirib o'tiladi.*

Kalit so'zlar: *rus tili, konseptual, til ko'nikmalari, dars, interfaol ta'lim, interfaol metod, B-B-B chizmasi, Klaster, Aqliy hujum.*

Zamonaviy ta'limning markazida o'qituvchining faoliyati turadi. Umuman ta'lim tizimida rus tilifani markaziy o'rinni egallaydi. Haqiqatni bilish vositasi sifatida rus tili nafaqat lingvistik bilimlarni, balki bolaning intellektual rivojlanishini ham ta'minlaydi, konseptual-kategorik apparatni shakllantiradi, mavhum fikrlash, xotira va tasavvurni rivojlantiradi. So'nggi yillarda, afsuski, o'quvchilar rus tili darslarida qiziqishning keskin pasayishi, bolalarning til ko'nikmalarini kengaytirish, savodxonlik va nutq madaniyatini oshirishga bo'lgan istagi yo'q. Hozirgi kunda barcha o'qituvchilarni qiziqtiradigan eng muhim muammo - rus tili darsining o'quvchilarning asosiy ta'lim va tarbiya shakli sifatida samaradorligini oshirishdir. Xuddi shu shaklda o'tkazilgan darslar o'quvchini charchatadi. O'quvchi va o'qituvchi uchun darslarning monoton ekanligi o'quv faoliyatining samaradorligini pasaytiradi. Ta'lim berishga majbur qilmang, balki qiziqish uyg'oting, o'quvchida doimiy bilim olish istagini paydo qilish o'qituvchining vazifasidir.

Buning uchun o'qituvchi doimiy ravishda izlanishi, o'rganishi va o'rganganlarini tajribada sinab ko'rish, o'zi ham ushbu metodlarga ijodiy yondashib o'zgartirish va qo'shimchalar kiritib borishi zarur.

O'quv jarayonini tashkil etishda ko'plab ta'limiy metodlardan foydalanib kelinmoqda, ular orasida interfaol ta'lim va uning asosini tashkil etuvchi interfaol metodlar ayniqsa samarali sanaladi. Quyida rus tili fanini o'qitishda qo'llaniladigan zamonaviy metodlarning ba'zilar haqida to'xtalib o'tamiz.

Interfaol va interaktiv so'zlari bir xil ma'noda bo'lib, interaktiv so'zi inglizcha "inter"- "birgalikdagi" va "act"- "harakatlanish" so'zlaridan olingan. Interaktivlik birgalikda harakatlanish yoki suhbat, dialog rejimida nimadir (masalan, kompyuter) yoki kimdir (o'qituvchi) bilan bo'lish demakdir. Bundan kelib chiqadiki, interaktiv ta'lim - avvalo dialogli ta'lim bo'lib uning davomida o'qituvchi va o'quvchi, o'quvchi va kompyuter o'zaro hamkorligi amalga oshiriladi.

Zamonaviy ta'limning asosini yuqorida aytilganidek interfaol metodlar asosida darsni olib borish tashkil etadi. Ta'limning Zamonaviy metodlari o'quvchilarning ulkan ta'limiy qudratidan foydalanish va faollashtirish, o'quv jarayoniga musobaqa elementlarini kiritish imkonini beradi: ta'lim oluvchilar

guruhining aqliy kuchi uning a'zolari kuchi yig'indisidan ko'proq (ya'ni guruh natijasi individual natijalar yig'indisidan doimo ortiq).

O'rganilayotganlarini o'zlashtirishga da'vat qilish metodlari ushbu metodlardan umumiy o'rta ta'lim tizimida o'qitiladigan deyarli barcha fanlarni o'rgatishda foydalanish mumkin bo'lib, agar ushbu metodlar to'g'ri qo'llansa albatta yaxshi natijaga erishish mumkin. Buning uchun o'qutuvchining o'zi yuqoridagi metodlarni qo'llash haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim. Erkin yozish, Klaster, Aqliy hujum, B-B-B chizmasi, Chalkashtirilgan mantiqiy zanjirlar ketma-ketligi, Blits-so'rov kabi metodlar o'quvchilarni tez o'ziga jalb qiladi, ularning darsdagi faolligini oshiradi. Rus tilida darslarida ushbu metodlardan o'quvchilarning yoshiga moslagan holda dastlab sodda shaklda keyinroq murakkab shaklda foydalanish kerak. Boshlang'ich sinflarda ham yuqori sinflarda ham ushbu metodlarni qo'llash orqali tashkil etilgan darslar samarali bo'ladi. Yangi materialni anglash metodlari o'quvchilarni fanni o'zlashtirishda o'zaro hamkorlik, bilmagan, tushunmagan narsalarini ustozidan, do'stlaridan so'rab o'rganish va o'zgalarga o'rgatishga qaratilgan metodlardir. Ushbu metodlar nafaqat aqliy shuningdek tarbiyaviy ahamiyati ham samarali sanaladi ya'ni ushbu metodlar, o'quvchilarga o'rtasida do'stlik, halollik, mexr-oqibat kabi tuyg'ularni shakllantiradi. O'rganilganlarini fikrlashga imkon beruvchi metodlar o'quvchilarni yangi o'tilgan mavzuni qay darajada o'zlashtirganlarini aniqlab beruvchi metodlardir. Ularni qo'llash orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, o'rgangan bilimlarini taqqoslay olish kabi ko'nikmalar shakllanadi.

O'quv jarayonida ushbu metodlarni darsning maqsadi va mazmunidan kelib chiqib, loyihalashtirib qo'llash quyidagi natijalarga olib keladi:

- * o'rganuvchilarning o'qishga qiziqishlari va motivatsiyasi kuchayadi;
- * o'rganuvchilarning darsda zerikishi va charchashining oldi olinadi;
- * o'rganuvchida ijodiy ishlash ko'nikmalari va faol fikr rivojlanadi;
- * mavzu bo'yicha yangi assotsiativ fikr va tasavvurni erkin va ochiq jalb qilishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda til o'rganish o'quvchilar uchun murakkab jarayon sanaladi. O'quvchilar xorijiy tillarni o'zlashtirishda doimo qiyinchiliklarga duch keladilar. Biz yuqorida sanagan interfaol metodlar esa anashu qiyinchiliklarni bartaraf etishga yordam beradi va o'quvchilarni xorijiy tillar, xususan rus tilini o'zlashtirishga bo'lgan qiziqishlarini orttirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirzayeva F. Kasbiy fanlarni o'qitishda ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish(uslubiy qo'llanma). Toshkent - 2013
2. Nuraliyeva Lola Aminovna Rus tili fanini o'qitishda interfaol metodlardan samarali foydalanish. "Talqin va tadqiqotlar" ilmiy-uslubiy jurnali. №14. 31-32-B.
3. Джуманиёзова Д. К. Rus tili darslarida o'qitishning nostandart shakllari va usullari/Д.К.Джуманиёзова.-Текст:непосредственный //Молодой ученый.-2022. - № 22 (417).-С. 673-675.
4. www.ziyounet.uz